

Els rostres del fracàs

Autoria: Joan Benesiu

Títol: *Terminus*

Editorial: Periscopi, Barcelona, 2024

288 pàgines

Fa deu anys, Joan Benesiu (Alacant, 1971) va irrompre en el panorama literari amb *Gegants de gel*, guardonada amb el Premi Llibreter i el Crexells; cinc anys després va arribar *Serem Atlàntida* i ara, de nou amb Edicions del Periscopi, l'autor valencià consolida encara més la seua singular i valuosa proposta literària amb la novel·la *Terminus*.

L'obra explica la història de Teresa, professora de l'Escola d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de València, que està preocupada per la sobtada desaparició del seu alumne més brillant, Carles Miquel, el qual volia centrar la redacció de la tesi doctoral en la investigació al voltant del projecte *Atlantropa*, ideat per l'alemany Herman Sörgel, i que pretenia assecar diverses parts del Mediterrani a fi d'obtenir noves terres de conreu i habitables. Tenia, en el fons, una vocació de pau, ja que buscava la necessària col·laboració de diferents països per tal d'evitar una nova guerra que creia imminent. Una gran bogeria, una utopia que acompanyà –i obsessionà– Sörgel al llarg de la vida mirant de convèncer de la seua necessitat tant a Hitler com posteriorment als vencedors de la guerra.

Mentre es va capficant en la misteriosa desaparició del seu alumne, Teresa viatja a Hongria amb motiu d'un petit reconeixement professional degut a la rehabilitació del Museu de la Metal·lúrgia de Tükörváros, a l'est del país, en què va participar gràcies a la proposta d'una arquitecta hongaresa, Eszter Lovász, a qui havia conegut prèviament en un congrés d'arquitectes a París. Aquest viatge li serveix a l'autor per abordar el conflicte sobre la identitat al cor d'Europa, al país de Viktor Orbán, amb aquesta nova ultradreta cada vegada més present, així com també reflexionar sobre la manera com ens relacionem amb el propi passat. El relat esdevé, també, una reivindicació d'Europa, del seu passat, i exposa aquella amenaça permanent de no reeixir en la seua construcció, però també s'albira la creença i l'esperança en les possibilitats de futur.

Parlem d'una novel·la sobre les diferents cares del fracàs i sobre la memòria, una indagació en el record com a motor necessari, és clar, però també en el perill de viure amb un excés de nostàlgia. L'autor busseja en el passat d'Europa com una manera, també, de projectar-se amb determinació cap al futur. Teresa viatja de Budapest a Viena perquè necessita sentir-se "al cor de l'antiga Europa" i, més endavant, va a París en tren perquè vol "xafar terra europea". Tot plegat, mentre no deixa de pensar en el seu alumne, obsedit en l'estudi d'un projecte fracassat, i assistim a la successió de diversos projectes que no van arribar a realitzar-se. La narració acull diversos relats a dins de la trama principal en un vagareig que ens du del segle vint-i-u cap al vint o el dinou mostrant les vides d'un bon grapat de personatges, reals i inventats, que despleguen un mosaic d'històries que van seduint el lector. Anècdotes, petites o grans, "aventures europees", al capdavant, que travessen l'Imperi Austrohongarés, les guerres europees, l'horror del nazisme i l'Holocaust o el comunisme, i on batega, per damunt de tot, "la permanent i constant ombra que la idea de fracàs cobria sobre tants projectes humans destinats a l'oblit". El fracàs, però, no detura el curs de la vida.

Joan Benesiu vol que la seua escriptura "es parega a llançar-se a un riu i anar baixant, més ràpid o més lent", i amb *Terminus*, que és una gran obra literària, cal remarcar-ho, el novel·lista valencià ens ofereix un riu cabalós que ens arrossega per les seues voltes sinuoses a través de diverses èpoques i geografies, amb nombroses referències culturals, digressions i reflexions filosòfiques sobre l'esdevenir de la història, l'ésser humà, l'arquitectura i la "tirania de l'ull", la seducció per les ruïnes i, sobretot, el fracàs. La

CAR ACT ERS

possibilitat de veure's abocat a fracassar com una constant, íntima i pública, inherent a qualsevol projecte, tant vital com professional, així com també a la pròpia construcció europea.

Vicent Almela i Artíguez